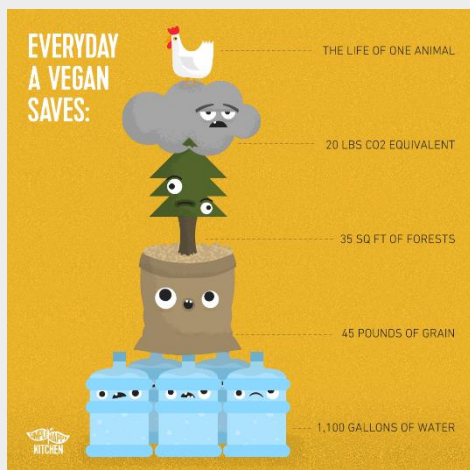

สหภาพยุโรป (รวมถึงสหราชอาณาจักร) เป็นตลาดที่มีผู้บริโภคอาหารและเครื่องดื่มทำมาจากโปรตีนจากพืชมากที่สุดของโลก หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับมูลค่าการจำหน่ายทั้งหมดทั่วโลก และมีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้นจาก 4,400 ล้านยูโร หรือประมาณ 162,800 ล้านบาท เป็น 7,500 ล้านยูโร หรือ 277,500 ล้านบาท ในปี 2568* ซึ่งส่งผลมาจากความต้องการของผู้บริโภคที่ตระหนักถึงประเด็นด้านสุขภาพ ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างสวัสดิภาพสัตว์ และความยั่งยืนและเป็นธรรมต่อสังคมโดยรวมเป็นหลัก

จากรายงาน EU Agricultural Outlook for 2018-2030 พบว่า ภายในปี 2573 อัตราการบริโภคเนื้อสัตว์มีแนวโน้มลดลงเหลือ 68.6 กก./คน/ปี จาก 69.3 กก./คน/ปี ในปี 2561 เนื่องจากสัดส่วนผู้บริโภคมังสวิรัติมีจำนวนเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทางตอนเหนือและทางตะวันตกของยุโรป อาทิ สหราชอาณาจักร เยอรมนี อิตาลี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก และกลุ่มนอร์ดิก (เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน) รวมทั้งการขยายตัวของกลุ่ม flexitarian (กลุ่มผู้บริโภคมังสวิรัติแบบยืดหยุ่น) ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และจริยธรรม อาทิ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากสัตว์ ความเสี่ยงในการเกิดโรคระบาดจากการบริโภคเนื้อสัตว์มากเกินไป และการส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ นอกจากนี้ European Vegetarian Union คาดว่า ปัจจุบันประชากรในสหภาพยุโรปที่ถือว่าเป็นกลุ่มผู้บริโภคมังสวิรัติมีประมาณ 30 ล้านคน หรือร้อยละ 6 จากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยที่ผ่านมารัฐผู้ผลิตอาหารรายใหญ่ในสหภาพยุโรปมีการเพิ่มไลน์การผลิตสินค้าที่ใช้โปรตีนจากพืช หรือควบรวมกิจการกับบริษัทอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อรองรับความต้องการของตลาด รวมทั้งยังมีธุรกิจรายใหม่ (startup) ที่นำเสนอนวัตกรรมอาหารที่ใช้โปรตีนจากพืชในตลาดสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นทุกปี

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมอาหารได้เสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพของโปรตีนจากพืชให้ดียิ่งขึ้น อาทิ มีความยืดหยุ่น มีเนื้อเยื่อ และความชุ่มชื้นเหมือนเนื้อสัตว์ อีกทั้งการแปรรูป บรรจุรส สีส หรือกลิ่นช่วยให้อาหารที่ใช้โปรตีนจากพืชมีรูปร่าง เนื้อสัมผัส และรสชาติตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้อาหารและเครื่องดื่มที่วางจำหน่ายในตลาดสหภาพยุโรปมีการใช้โปรตีนจากพืชทดแทนส่วนประกอบที่เป็นเนื้อสัตว์หรือนมเพิ่มมากยิ่งขึ้น อาทิ สดัก แสมเบอร์เกอร์ ไก่ทอด และไส้กรอกที่ใช้โปรตีนจากพืช

ผลิตภัณฑ์อาหารโปรตีนจากพืช ในตลาดสหภาพยุโรป

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ในสหภาพยุโรป พบว่า ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2563 ยอดจำหน่ายสินค้า plant based food มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก (steep increase) ซึ่งอาจส่งผลมาจากความกังวลของผู้บริโภคต่อการติดเชื้อจากสัตว์สู่คน โดยในเยอรมนีมีการจำหน่ายสินค้า vegan (ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ทุกประเภทและผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากสัตว์ทุกชนิด) เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 37 ในขณะที่สหราชอาณาจักรมีการจำหน่ายสินค้า vegan และ vegetarian (ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ทุกประเภท แต่สามารถบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากสัตว์ทุกชนิดได้) เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2562

ปัจจุบันสหภาพยุโรปมีความต้องการใช้พืชโปรตีนราว 27 ล้านตัน/ปี แต่ข้อจำกัดด้านพื้นที่และสภาพอากาศทำให้การผลิตพืชโปรตีนไม่เพียงพอต่อความต้องการ และต้องพึ่งพาการนำเข้ามากถึง 17 ล้านตัน/ปี โดยเฉพาะถั่วเหลือง ซึ่งร้อยละ 93 จะถูกใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อย่างไรก็ตาม ความต้องการโปรตีนจากพืชมีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยความต้องการใช้โปรตีนจากพืชเพื่อทดแทนเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์นมเพิ่มขึ้นร้อยละ 14 และร้อยละ 11 ตามลำดับ

การส่งเสริมการผลิตและบริโภคอาหารโปรตีนจากพืชในสหภาพยุโรปมีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนนโยบาย European Green Deal ของคณะกรรมาธิการยุโรปชุดปัจจุบัน เพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ อาทิ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งดำเนินการผ่านมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายเกษตรร่วม การสนับสนุนเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ โครงการพัฒนาชนบท การอุดหนุนการเพาะปลูกพืชโปรตีนเป็นพืชหมุนเวียน
2. สนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของสหภาพยุโรป (food innovation)
3. โครงการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ประชาชนรับรู้ประโยชน์ของการบริโภคโปรตีนจากพืชทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
4. การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ปัจจุบันมีพืชโปรตีนประมาณ 40 รายการ จาก 8 ประเทศสมาชิก ที่ได้รับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (PGIs, PDOs) ซึ่งเป็นการส่งเสริมด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

จากการหารือกับผู้แทนบริษัท CPF Europe ซึ่งเป็นผู้ผลิตและนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารจากไทยรายใหญ่ของสหภาพยุโรป พบว่า ผลิตภัณฑ์อาหารโปรตีนจากพืชในสหภาพยุโรปมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัทฯ ได้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารโปรตีนจากพืชพร้อมรับประทาน (ready to eat meal) ในรูปแบบ อาทิ ยากิโซเบะ ก๋วยเตี๋ยว ข้าวราดแกงแดง และข้าวราดเต้าหู้ผัดพริก ภายใต้ยี่ห้อ Kitchen Joy ไปยังประเทศกลุ่มนอร์ดิก (เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน) ในปริมาณ 40,000 – 50,000 ถาด/เดือน หรือประมาณ 14 – 17 ตัน/เดือน และอยู่ระหว่างการทำการตลาดเพิ่มเติมในประเทศสมาชิกอื่น ๆ อาทิ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม

“ผลิตภัณฑ์อาหารโปรตีนจากพืชถือเป็นกลุ่มสินค้าที่น่าสนใจและมีความเป็นไปได้ในการขยายตัวในตลาดผู้บริโภคของสหภาพยุโรป อันเนื่องมาจากนโยบายหลักที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ดังนั้น อุตสาหกรรมอาหารของไทยอาจพิจารณาเป็นทางเลือกหนึ่งในการปรับตัว/แนวทางการดำเนินกิจกรรม หรือการตลาดนำการผลิตอย่างเป็นรูปธรรม”